קולנוע

סרטים
„על עכברים ואנשים"

כאשר הוצג, לפני למעלה מעשר שנים, על עכברים ואנשים בתל־אביב, בקולנוע אופיר, ראו אותו רק מעטים. האולמות היו ריקים כמעט לחלוטין, הסרט הוסר לאחר ימים ספורים. אולם אלה הבודדים בעלי ה־טעם שזכו לחזות בו נוכחו באחד מסרטיו היפים והעדינים שביותר של במאי גדול, לואיס (במערב אין כל חדש) מיילסטון.

המעשה בשני החברים, לני (לון צ׳ייני) וג׳ורג׳ (ברג׳ס מרדית), והריגת בחורה (בטי פילד) על־ידי לני ללא כוונה. המתתו בידי חברו האחד והיחיד, ידוע למדי ואין צורך לחזור עליו כאן. ביומו של הסרט, המשחק והביצוע הטכני עושים אותו אחד המעניינים והנוגעים ביותר אל הלב בכל דברי ימי ה־קולנוע האמריקאי. יצירה שאין להחמיצה.

„האזניים הסודיות"

הוגי הרעיונות של הוליבוד ביקשו בסיס חדש לסרט היתולי, גילו פרד ששמו פרנסיס, המסוגל, בעזרת להטוטים טכניים קולנועיים, לדבר במבטא אוקספורדי, להפיק אימרות־כנף הנשמעות, במפתיע, מאד טבעיות לגבי יצור כמוהו. שותפו למשחק באזניים הסו־דיות הוא דונלד אוקונור, בתפקיד סגן אמ־ריקאי צעיר בחזית היפאנית. מסביב לפרד בעל כוח־הדיבור שורה הוליבוד עלילת־ריגול שאיננה מפריעה לא לפרנכיס ולא לקומיקאי אוקונור להפיק מנה גדושה של צחוק.

האזניים הסודיות שתוכנן כסרט ממדרגה שנייה והופק בהוצאות מועטות, זכה להכנס לרשימת הסרטים המצליחים ביותר בקופה. התוצאה: סידרה שלמה של סרטים נוספים שהפסקול שלהם יכיל את אמרותיו האוסקר ויילדיות של פראנסים.

הוליבוד
ילד הפלאים

דמותו של המפיק ההוליבודי האופייני מו־כרת מתאורי עיתונאים, סופרים וגם מסר־טים אודות הוליבוד. לרוב הרי זה טיפוס סמואל גולדביגי: אדם פשוט, סוחר חסר־השכלה, שעלה לגדולה, בעל חוש עסקי טהור, שונא אמנות. סטאנלי קריימר הוא מפיק מסוג אחר לחלוטין. היהודי הצעיר (39) הזה, ילד הפלאים החדש של הוליבוד, הוא — בניגוד למפיקים המקובלים — בעל השכלה גבוהה, סיים את מכללת ניו־יורק וקיבל את התואר מוסמך למדעי הטבע.

בהיותו במכללה החל מתעניין בכתיבה, פרסם סיפורים אחדים בעיתון הסטודנטים, נסע להוליבוד לעבוד כתסריטאי. אולם מלאכותיו הראשונות היו טכניות, עסק בעבודות־במה שונות, חילוף תפאורות, נגרות, בטרם הוע־בר למחלקת העריכה של מטרו־גולדווין־מאיר, בה הצטיין בהכנת סרטים קצרים.

קולנוע ורדיו. את עבודתו זו עזב מייד לכשהצליח למכור את תסריטו המקורי ה־ראשון, החל כותב בקביעות לקולנוע ולרדיו, אבל ברגע שהחל מתבסס נקרא לשרות צבאי ובילה שנים אחדות ביחידת ההסרטה של צבא ארצות־הברית.

קריימר יצא מן הצבא כשרצון עז מפעם בלבו: ליצור חברת הסרטה עצמאית. הוא התקשר עם שני חברים, ג׳ורג׳ גלאם וקארל פורמן, שלושתם גייסו את כל חסכונותיהם והפיקו את סרטם הראשון, ובכן זוהי ניו־יורק, לפי סיפור מאת ריגג לארדנר. הסרט הצנוע אך המשעשע הכניס לחברה הצעירה סכומים נאים והעסק החל מתפתח וסרטיו של קריימר, כמו בית הגיבורים, סיראנו דה ברז׳ראק, מותו של סוכן ועוד רבים אחרים, זכו להצלחת קופה ותשבחות ביקורת כאחד. תכניותיו לעתיד כוללות הפקת שלושים סרט בחמש שנים, ביניהם אחד, מאת מייקל בלאנקפורט, שהרקע שלו יהיה ישראל, וש־לרגל הכנתו בא עתה קריימר לבקור קצר ב־ארץ.

צוות וחסכון. סוד הצלחתו של קריי־מר נעוץ בשני דברים: הוא חסכוני מאד בשיטות ההפקה שלו, והוא מתכנן כל פרט ופרט בעבודה עם צוות קבוע מאומן היטב, שאינו משתנה כמעט מסרט לסרט (בעוד שה־שחקנים מוחלפים תדיר).

„פרנסים", דונלד אוקונור והגנרל („האזנים הסודיות")
לחמור, מבטא אוקספורדי

הפזורה

תורכיה
מלחמת חי־דקים באיסלם

לפני שמונה חדשים נדון נורי עונר, עורך העיתון האנטישמי חוראדם (בן־חורין) לשבעה חדשי מאסר על שפרסם בעיתונו מאמר בו סיכן, לפי פסק־הדין של השופט האיסטנבולי, „את אחדות האומה." המאמר האשים את קומץ היהודים התורכיים המשרתים בחטיבה התורכית בקוריאה בנטיות קומוניסטיות וב־בגידה במולדת.

כביסוס להאשמתו הביא עונר את המעשייה שפרסם הירחון האמריקאי רב־התפוצה (שניים וחצי מיליון) קורונט: יחידת תותחים נגד אויריים תורכית שהגיעה לחזית נצטותה ל־התחפר ולהסתוות. התותחנים התחפרו, תפסו מחסה והסו את עמדתם כדרוש. אך מעל לרשת ההסוואה הירוק־אפור פרש אחד התות־חנים את הדגל התורכי האדום הבולט.

עונר לא גילה לקוראי חוראדם כי כותנת קורונט היתה׳ להדגיש את גאותם הלאומית של התורכים. הוא הפך את פני הדברים בהא־שימו את אחד התותחנים, יהודי, בפרישת הדגל לשם גילוי עמדת התותח על־ידי המטו־סים הצפון־קוריאיים.

הפשע נע מערבה. כשיצא עונר, החו־רש, מבית־הסוהר התורכי לא שכח את קורי־אה. הנושא החדש השאול מקוריאה: מלחמת החיידקים. רק שעונר היה פיקח למדי, העביר את מקום ביצוע הפשע היהודי מערבה, לחצי־האי ערב.

יחד עם נורי אחר, עורך היומן האנטישמי בויק דוגו (המזרח הגדול), נורי קיסקורק המפורסם לשמצה, יצא עונר בהאשמה איומה, תחת כותרת באותיות קידוש לבנה, „המגפה בחג׳או — מעשה ידי היהודים." כי „היהו־דים, בשיתוף פעולה עם הרוסים מנהלים מל־חמה בקטריולוגית נגד האיסלאם." הסביר בויק דוגו („עיתון לתורכים מוסלמים בל־בד"): מגיפת־הדבר בחג׳אז המונעת השנה את עלייתם לרגל של 10 אלפים תורכים למכה נובעת מהרעלתן השיטתית של הבארות באזור החאג׳ (עלייה לרגל) על־ידי יהודים שאומנו לתפקיד זה במיוחד.

מאז 1948, שנת מלחמת ישראל־ערב, מס־שיך העיתון בהסברו, פרצו מגיפות־דבר ב־חג׳או מדי שנה בעונת החג. הוכחה חותכת לפשע היהודים: ב־1948 נשלחו ארבעה יהו־דים תימנים להרעיל בארות בחג׳אז ושניים מהם נתפסו וניתלו.

ארצות הברית
לספרדים, רב אשכנזי

רובם הגדול של חמישה מיליוף יהודי ארצות־הברית הם יוצאי ובניהם של יוצאי מזרח־אירופה. רובם המכריע (99%) הם בני העדה האשכנזית. האחוז הנותר — יהודים ספרדיים יוצאי ארצות־הבלקן וארצות ערב המונים כ־60 אלף איש.

הגדולה בין 16 הקהילות הספרדיות באר־צות־הברית היא הקהילה הניו־יורקית שמר־כזה בשכונה המיושבת יהודי ברוקלין וה־מונה כעשרת אלפים ספרדים, רובם יוצאי סוריה (במיוחד: עשרים משפחות תימניות).

כשניגשה, השבוע, הקהילה הספרדית של ברוקלין לבחירת רב חדש החליטה לקיים את התורה המופצת לאחרונה בין יהודי אר־צות־הברית, תורת מיזוג התרבויות (הכוונה: לתרבות האמריקאית היהודית). חברי המעמד (נכבדי הקהילה הספרדית) הסכימו ביניהם, בחרו פה אחד במועמד הצעיר. הרב החדש: יליד ארצות־הברית ואשכנזי — אברהם הכט.

קוסטה־ריקה
חופש הדיבור מעל לכל

משלחת נכבדי העדה היהודית הננסית (100 נפשות) במדינת הגנס (אוכלוסין: 850 אלף), הסוכר והבננות המרכז־אמריקאית קוס־טה־ריקה התיצבה לפני נשיאה הנכבד של הרפובליקה אוטיליו אולנה, התלונגה על תעמולת כרוזי־קיר אנטישמית ארסית, הקו־ראת לפרוע ביהודים, שפשתה ׳אחרונה על קירות בתי הבירה סאן־חוזה.

בקשת המשלחת: הוראה נשיאית שתאסור את הפצת הכרוזים.

נשיא קוסטה־ריקה השיב בקול רחו־צער: „סינורס, אני מצטער מאד. לא אוכל למלא את בקשתכם. אינני יכול לפגוע בחופש הדיבור והעיתונות של אזרחי הרפובליקה!"

תשבץ 127

מאוזן: 1) מהווה חלק מסמל ידוע בעולם; 5) פרח שהוא מלך הביצות באגדות הילדים; 10) ... בידי מפי אבי — ביטוי המספר על דברי האב לבנו; 12) גניבה של אלימות; 14) שר; 16) יושבי ... וצלמות, אסירי עוני וברזל; 18) לוחה מרעהו כסף; 19) מקום הגלות הראשון של עמנו; 21) ישוב על שם אשה יהודיה גדולה בצפון הארץ; 22) ... אין לו רגלים; 23) שחקן ידוע, שיחק ב„גילדה" וב„סוד האגם" (שם פרטי); 24) אביון; 25) גופה חנוטה; 27) החיילים מחכים בקוצר רוח לבואו; 30) בגלל המחירים הגבוהים שהוא דורש מתקשות היום משפחות רבות בהכנסת ריהוט לדירותיהם; 31) בידיה הנהלת המפעל; 33) ... סמל; 35) ... אחת אפיים; 36) „אם יש ... יופיע מיד" — (ביאליק); 38) קומפוזיטור פיני ידוע, חבר את המנון אולימ־פידת הלסינקי; 39) כינוי לים סוכמי; 40) תריסר; 41) יש מקומות בנגב שדבר זה נעשה בהם השנה לראשונה בתולדות הארץ; 43) ... ומי ההולכים; 44) ... ישראל לא ישקר; 46) אסטרולוג; 48) מחשבה הגיונית דורשת דבר זה לאחר שהוגתו ההנחות; 49) אנו קוראים לזה „בלוף".

מאונך: 2) ... המתח יפריד ביניהם; 3) התלמידים מתיראים מאד מפני דבר זה; 4) משורר ישראלי צעיר שזכה ליחס טוב מצד המבקרים הזקנים, יחס שהוא כידוע נדיר מאד אצלם; 6) חסר נכסים; 7) אי בים התיכון; 8) „... יד" — קרוב; 9) מטה שאינה נוחה ביותר למשכב; 11) רבים מן העולים החדשים חסרים דבר זה; 13) יהודים דתיים עורכים בשבת בערב טכס הנקרא בשם זה; 15) ... ונוטר; 17) רעב; 18) עולם; 20) אדם זה הביע דרישה לגרש בהקדם את כל הערבים מהארץ; 23) הרי ארצנו מכילים בקרבם אחוז גדול של חומר זה; 26) שוב בגבול הרי יהודה המצטיין במחצבותיו; 27) שלוש מאות ששים וחמשה יום; 28) דייל; 29) נמל ים־תיכוני שללכלוכו ולזונותיו יצא שם בעולם; 31) גוף שאנו מוצאים את ששחו על ידי הכפלת בסיסו בגובהו; 32) שרפרף; 34) תעלת שופכין; 35) בו מרוכזים מרכזי עצבינו; 37) תנור; 39) הגיעו בנים עד ... וכח אין ללידה; 42) מה ... מיומיים; 44) לא כל יום מתרחש ...; 45) יופי; 47) גבוה.

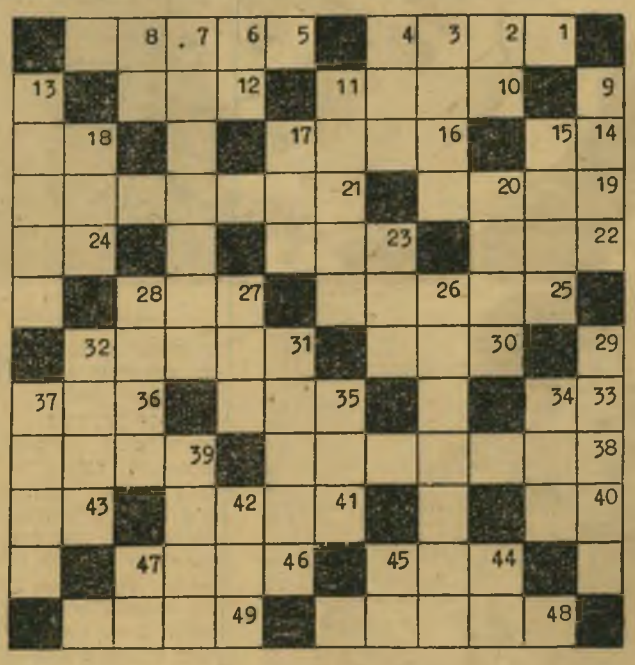

שימה לאילת ?פותרת תשבץ ענק 124
ורדה הלוי, צה״ל.

פרסי ספרים לפותרי תשבץ 125
אפרים אומן, תל־אביב, ריינס 53.
דוד דאהן, טבריה.
ישראל פלדמן, פתח־תקוה, שיכון י.ב.ה.ם.